

Koalicija za slobodne i poštene izbore

ANALIZA IZBORNIH NEPRAVILNOSTI U
BOSNI I HERCEGOVINI U PERIODU 2006. – 2016. GODINA

Sarajevo, juni 2017.

SADRŽAJ

1. Korišteni akronimi.....	1
2. Uvod.....	2
3. Metodologija.....	3
4. Zaštita izbornog prava.....	4
5. Primjedbe uložene na rad biračkih odbora Lokalnim izbornim komisijama.....	4
6. Prigovori upućeni lokalnoj izbirnoj administraciji (OIK/GIK).....	6
6.1. Imenovanje članova biračkih odbora.....	6
6.2. Povrede izbornog prava u periodu izborne kampanje političkih subjekata.....	7
6.3. Kršenje izborne šutnje.....	7
6.4. Povrede biračkog prava na dan izbora.....	7
7. Žalbe na odluke općinskih/gradskih izbornih komisija.....	9
7.1. Imenovanje članova biračkih odbora.....	9
7.2. Povrede izbornog prava u periodu izborne kampanje političkih subjekata.....	11
7.3. Kršenje izborne šutnje.....	11
7.4. Povrede biračkog prava na dan izbora.....	12
8. Prigovori upućeni Centralnoj izbirnoj komisiji BiH.....	13
8.1. Povreda člana 16.14. stav (3) Izbornog zakona BiH.....	13
8.2. Povrede izbornog prava u periodu izborne kampanje političkih subjekata.....	14
8.3. Kršenje izborne šutnje.....	15
8.4. Ponovno brojanje glasačkih listića.....	15
8.5. Postupci za poništenje izbora.....	17
9. Žalbe upućene Apelacionom odjeljenju Suda BiH na odluke CIK BiH.....	18
9.1. Žalbe na odluke CIK-a BiH o odbijanju ovjere prijave političkih subjekata i ovjeru kandidata ili kandidatskih listi.....	18
9.2. Žalbe na odluke CIK-a BiH o odbijanju upisa u Izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH.....	19
9.3. Postupak imenovanja članova biračkih odbora.....	20
9.4. Postupci u vezi s povredom člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH.....	21
9.5. Postupci u vezi s povredom izbornog prava u periodu izborne kampanje.....	21
9.6. Postupci u vezi s kršenjem izborne šutnje.....	22
9.7. Zahtjevi za ponovno brojanje glasačkih listića.....	22
9.8. Povrede biračkog prava na dan izbora.....	23
9.9. Postupci potvrđivanja i objavljivanja rezultata izbora.....	23
9.10. Postupci za poništenje izbora.....	24
10. Sankcije.....	25
10.1. Lokalni izbori 2016. godine.....	25
10.2. Opći izbori 2014. godine.....	26
10.3. Lokalni izbori 2012. godine.....	26
10.4. Opći izbori 2010. godine.....	27
10.5. Lokalni izbori 2008. godine.....	27
10.6. Opći izbori 2006. godine.....	27
11. Apelacije podnesene Ustavnom суду BiH.....	28
12. Predmeti/istrage u vezi sa izbornim nepravilnostima i/ili krivičnim djelima u vezi izbora.....	28

12.1. Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona.....	29
12.2. Kantonalno tužilaštvo Zapadnohercegovačkog kantona.....	29
12.3. Kantonalno tužilaštvo Srednjobosanskog kantona.....	29
12.4. Kantonalno tužilaštvo Posavskog kantona.....	30
12.5. Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona.....	30
12.6. Kantonalno tužilaštvo Zeničko-Dobojskog kantona.....	31
12.7. Kantonalno tužilaštvo Hercegovačko – neretvanskog kantona.....	31
12.8. Okružno javno tužilaštvo Banja Luka.....	32
12.9. Okružno javno tužilaštvo Doboј.....	33
12.10. Okružno javno tužilaštvo u Istočnom Sarajevu.....	33
12.11. Okružno javno tužilaštvo Bijeljina.....	33
13. Zaključak.....	35

1.KORIŠTENI AKRONIMI

BiH	Bosna i Hercegovina
CBS	Centralni birački spisak
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
LIK	Lokalna izborna komisija
OIK	Općinska/opštinska izborna komisija
GIK	Gradska izborna komisija
CIK BiH	Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine
KZ BiH	Krivični zakon Bosne i Hercegovine
KZ FBiH	Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine
KZ RS	Krivični zakon Republike Srpske
IZ BiH	Izborni zakon Bosne i Hercegovine
CBS	Centar za birački spisak
ZARBO	Zapisnik o radu biračkog odbora

2.UVOD

Koalicija za slobodne i poštene izbore "Pod lupom", koju čini 6¹ organizacija civilnog društva iz cijele Bosne i Hercegovine (BiH) , započela je nadgledanje izbornog procesa u BiH 1. jula 2014. godine. Primarna aktivnost Koalicije je posmatranje izbora. Koalicija „Pod lupom“ do sada je posmatrala Opšte izbore 2014. godine, prijevremene lokalne izbore u sedam opština i Lokalne izbore 2016. godine. Pored toga, Koalicija se bavi istraživanjima i izradom međunarodnih komparativnih analiza, praćenjem sjednica Centralne izborne komisije BiH, organizovanjem okruglih stolova i konferencija okupljujući predstavnike zakonodavnih institucija vlasti, izborne administracije, međunarodne i akademske zajednice, te medija i civilnog društva. Koalicija zagovara unapređenje izbornog procesa u svim njegovim segmentima.

Smanjenje broja izbornih nepravilnosti na najmanji mogući nivo, treba biti jedan od prioriteta u budućim diskusijama u vezi sa izmjenama postojećeg Izbornog zakona ili eventualnog donošenja novog kao i donošenje novih mehanizama i načina zaštite izbornih prava građana BiH. Za izradu analize izbornih nepravilnosti, korišteni su uglavnom Izveštaji o provođenju izbora koje sačinjava Centralna izborna komisija BiH (CIK BiH), podaci dostavljeni od kantonalnih tužilaštava iz Federacije BiH kao i okružnih javnih tužilaštava Republike Srpske, podaci dostavljeni od općinskih/opštinskih i gradskih izbornih komisija (OIK/GIK), Izborni zakon BiH, Krivični zakon BiH (KZ BiH), Krivični zakon Republike Srpske (KZ RS) i Krivični zakon Federacije BiH (KZ FBiH).

Analiza ima za cilj predstaviti segmente izbornog procesa za koji je tražena zaštita izbornog prava, kako je predviđeno Poglavljem 6. Izbornog zakona BiH, u periodu od 2006. do 2016., odnosno kroz šest izbornih ciklusa. Konkretno analiza će predstaviti koliko prigovora su politički subjekti podnosili OIK/GIK, CIK BIH, zbog kojih povreda odredbi Izbornog zakona BiH su podnošeni prigovori, koliko je žalbi upućeno drugostepenim organima, koliko je odluka prvostepenih organa potvrđeno, koliko je predmeta vođeno pred kantonalnim i okružnim tužilaštвима, koliko je optužnica podignuto i potvrđeno, i koliko je presuda doneseno.

Zaštitu izbornog prava osiguravaju općinske/opštinske i gradske izborne komisije, Centralna izborna komisija BiH i Apelacioni odjel Suda Bosne i Hercegovine. Odlučivanje po prigovorima i žalbama može biti u prvom ili drugom stepenu u zavisnosti od

¹ Centri civilnih inicijativa, Udrženje „Demokratija – Organizovanje – Napredak“ DON Prijedor, Institut za razvoj mladih i zajednice „Perpetuum Mobile“ Banja Luka, Centar za građansku suradnju Livno, Inkubator društvenih inovacija „Munja“ i Forum građana Tuzle

nadležnosti za postupanje organa, koje su propisane u Izbornom zakonu Bosne i Hercegovine, o čemu će biti više govora u nastavku. Apleaciono odjeljenje Suda Bosne i Hercegovine nadležno je da rješava po žalbama na odluke Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine. Ukoliko Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine ustanovi da je počinjeno krivično djelo koje se odnosi na izborni proces, dužna je o tome obavijestiti nadležno tužilaštvo.

3. METODOLOGIJA

Metodologija istraživanja analize zasniva se na detaljnem proučavanju izvještaja o provođenju izbora koje sačinjava CIK BiH i dostavljenih rješenja i dopisa kantonalnih tužilaštava Federacije BiH i okružnih javnih tužilaštava Republike Srpske. Također, pri izradi ove analize koristili smo i Izborni zakon BiH, Krivični zakon BiH, Krivični zakon Federacije BiH i Krivični zakon Republike Srpske, kao i dopise dostavljene od strane 53 općinske/opštinske izbore komisije.

Za istraživanje i izradu analize, Koalicija „Pod lupom“ je angažovala dva istraživača, koji su u periodu od 3 mjeseca prikupili relevantne podatke, analizirali ih i pristupili izradi analize. Ovom analizom ouhvaćen je period od 10 godina, od 2006. godine do 2016. godine, odnosno šest izbornih ciklusa². Podaci predstavljeni u ovoj analizi dobijeni su na način da smo prvenstveno izvršili razdvajanje opštih i lokalnih izbora, zatim utvrdili koju su to tačno organi nadležni za zaštitu izbornih prava, nadležnost za odlučivanje po prigovorima i žalbama. Analiza tako jasno prezentira koji su to organi zaštite izbornog prava, nadležnost za postupanje, broj uloženih prigovora i žalbi, razlozi za podnošenje prigovora i žalbi, broj predmeta po kojima su postupala tužilastva, podignute optužnice i izrečene sankcije.

Istraživanje različitih propisa predstavljalo je izazov prilikom izrade analize u smislu sakupljanja svih prigovora i žalbi na jedno mjesto u posljednjih 10 godina i stvaranje zajedničkih crta, odnosno prepoznavanje trendova zaštite izbornih prava koja se najviše traže, a koje eventualno mogu poslužiti prilikom definisanja unapređenja Izbornog zakona BiH u segmentu zaštite izbornog prava.

² Lokalni izbori 2008., 2012. i 2016. godine; Opći/opšti izbori 2006., 2010. i 2014. godine

4.ZAŠTITA IZBORNOG PRAVA

Na osnovu odredbi Izbornog zakona BiH, zaštitu izbornog prava osiguravaju izborne komisije (općinske/opštinske i gradske izborne komisije i Centralna izborna komisija BiH) i Apelaciono odjeljenje Suda BiH. Svi prigovori podnose se u pismenoj formi na obrascu koji propiše Centralna izborna komisija BiH.

Kada je u pitanju nadležnost za postupanje, općinska/opštinska izborna komisija u svojoj općini/opštini i gradska izborna komisija u gradu ima prvostepenu nadležnost za odlučivanje o svim pitanjima koja nisu eksplicitno dodijeljena CIK-u BiH i Apleacionom odjeljenju Suda BiH.

CIK BiH ima drugostepenu nadležnost za odlučivanje o uloženim žalbama na odluke svih izbornih komisija. CIK BiH ima i prvostepenu nadležnost za odlučivanje po prigovorima uloženim zbog povrede pravila izbornog procesa, izbornih prava, povrede pravila Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH³, učinjene od političkog subjekta.

Apelaciono odjeljenje Suda BiH nadležno je da rješava po žalbama na odluke CIK-a BiH. Žalbe se podnose Apelacionom odjeljenju Suda BiH u roku od dva dana od dana prijema odluke CIK-a BiH. Žalba se podnosi putem CIK-a BiH, a Apelaciono odjeljenje Suda BiH dužno je donijeti odluku po žalbi u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

Birač i politički subjekt čije je pravo ustanovljeno Izbornim zakonom povrijeđeno može izbornoj komisiji uložiti prigovor najkasnije u roku od 48 sati, odnosno 24 sata u izbornom periodu od učinjene povrede, osim ako Izbornim zakonom BiH nije drugačije određeno⁴.

5.PRIMJEDBE ULOŽENE NA RAD BIRAČKIH ODBORA LOKALnim IZBORNIM KOMISIJAMA

Birački odbori su, pored izbornih komisija, organi nadležni za provedbu izbora. Oni su nepristrasni u svom radu i imenuju se za svake izbore. Birački odbor sastoji se od tri ili pet članova od kojih je jedan predsjednik i oni imaju zamjenike. Predsjednika i članove biračkog odbora kao i njihove zamjenike imenuju lokalne izborne komisije⁵ (LIK) najkasnije u roku od 30 dana prije dana održavanja izbora.

Lokalne izborne komisije nemaju obavezu sačinjavati izvještaje o primjedbama podnesim na rad biračkih odbora i u većini slučajeva ne sačinjavaju posebne izvještaje o unesenim primjedbama u Zapisnike o radu biračkih odbora na izborni dan. Upravo zbog gore navedenog, mnoge lokalne izborne komisije nemaju adekvatne podatke o uloženim primjedbama na rad biračkih odbora.

³ Poglavlje 16. Izbornog zakona BiH- Mediji u izbornoj kampanji

⁴ Izborni zakon BiH, član 6.2.

⁵ Lokalne izborne komisije podrazumijevaju općinske/opštinske, odnosno gradske izborne komisije

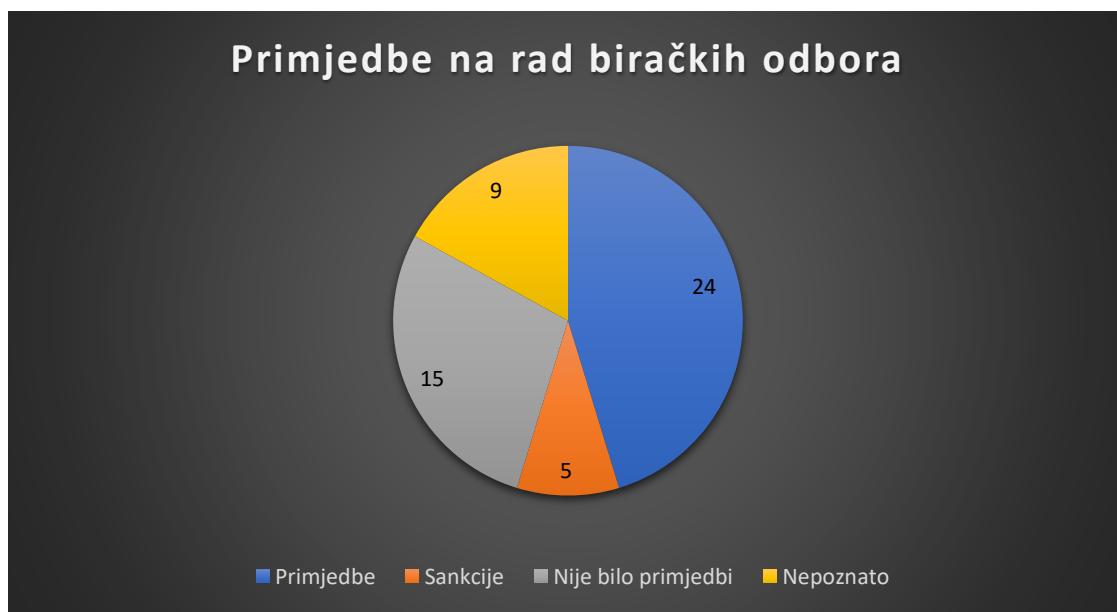
Zapisnik o radu biračkih odbora (ZARBO) sadrži rubriku o konstatovanju svih zapažanja i primjedaba u toku izbornih procesa. Original ZARBO se dostavlja CIK-u BiH zajedno sa ostalim originalnim obrascima.

Istraživanje je pokazalo da unesene primjedbe uglavnom služe lokalnim izbornim komisijama u svrhu skupljanja iskustva za sljedeće izbore, a u nekim slučajevima služe kao eliminatoran faktor u angažovanju pojedinih članova biračkih odbora za sljedeće izbore.

U svim izbornim ciklusima su ulagane primjedbe na rad biračkih odbora, a neke primjedbe su bile i osnov za pokretanje određenih postupaka i izricanje sankcija. Kada su u pitanju primjedbe na rad biračkih odbora, u skladu s Uputstvom CIK-a BiH, lokalne izborne komisije arhiviranje vrše na način da, kada se proglaše rezultati izbora jednog nivoa, one arhiviraju taj nivo, a prethodni se uništava.

Koalicija „Pod lupom“ se obratila lokalnim izbornim komisijama u BiH sa molbom za dostavu podataka u vezi s primjedbama na rad biračkih odbora. U nastavku analize biti će prikazani dostavljeni podaci pedeset i tri⁶ lokalne izborne komisije, a koji se odnose na primjedbe na rad biračkih odbora.

Analizirajući dostavljene podatke lokalnih izbornih komisija uvidjeli smo da su 24 lokalne izborne komisije navele da su podnošene primjedbe na rad predsjednika i članova biračkih odbora, 5 lokalnih izbornih komisija su zaprimile prigovore koji su bili osnova za pokretanje postupaka i koji su rezultirali izricanjem sankcija, 15 lokalnih izbornih komisija nije imalo zabilježenih primjedbi na rad biračkih odbora, dok iz izvještaja 9 lokalnih komisija nije jasno vidljivo da li je bilo podnošenja primjedbi na rad biračkih odbora.

⁶ Ključ, Doboј Jug, Teslić, Lopare, Pelagićevo, Bijeljina, Šamac, Zenica, Rogatica, Prijedor, Kladanj, Čelinac, Novi Grad, Kalesija, Tešanj, Gračanica, Pale, Hadžići, Bileća, Ribnik, Doboј, Višegrad, Zavidovići, Teočak, Istični Mostar, Glamoč, Sokolac, Čitluk, Berkovići, Kneževi, Drvar, Šekovići, Ilijadža, Maglaj, Bihać, Bugojno, Ilijaš, Ravno, Livno, Lukavac, Kreševo, Fojnica, Istočno Novo Sarajevo, Oštra Luka, Petrovo, Donji Vakuf, Čapljina, Foča, Trnovo, Gradiška, Jajce, Tomislavgrad i Vlasenica.

6.PRIGOVORI UPUĆENI LOKALNOJ IZBORNOJ ADMINISTRACIJI (OIK/GIK)

U svim fazama izbornih aktivnosti poduzetih od strane CIK-a BiH s ciljem pripreme i održavanja općih/opština i lokalnih izbora, učesnici u izbornom procesu su podnosili prigovore, žalbe i druga pravna sredstva propisana Izbornim zakonom BiH za zaštitu izbornih prava.

U periodu od 2006. godine do 2016. godine, lokalnim izbornim komisijama (LIK) ulagani su prigovori na postupke imenovanja članova biračkih odbora, postupke u vezi s povredom izbornog prava u periodu kampanje političkih subjekata, postupke u vezi kršenja izborne šutnje i povrede biračkog prava na dan izbora.

6.1 Imenovanje članova biračkih odbora

U postupku imenovanja članova biračkih odbora na rješenja LIK-a o imenovanju članova biračkih odbora prigovori su podnošeni kako slijedi:

- 2016. godine – podaci nisu dostupni
- 2014. godine – 47 prigovora
- 2012. godine – 31 prigovor
- 2010. godine – 34 prigovora
- 2008. godine – 46 prigovora
- 2006. godine – 52 prigovora

U periodu od 2006. godine do 2014. godine, na rješenja OIK/GIK o imenovanju članova biračkih odbora ukupno je podneseno 210 prigovora.

6.2 Povrede izbornog prava u periodu izborne kampanje političkih subjekata

Veliki broj prigovora i žalbi vezan je period izborne kampanje političkih subjekata, u kojem politički subjekti na zakonom utvrđen način upoznaju birače i javnost sa svojim programom i kandidatima i koji prema odredbama Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH predstavlja period od 30 dana prije dana održavanja izbora. Pravila ponašanja političkih subjekata u periodu izborne kampanje propisana su u Poglavlju 7. Izbornog zakona BiH, a predstavljanje političkih subjekata putem elektornskih medija propisano je u Poglavlju 16.

Podaci o broju prigovora, po kojima su nadležni postupati LIK, nisu dostupni u izvještajima Centralne izborne komisije za 2016., 2014., 2012., 2008., i 2006. godinu. Centralna izborna komisija je navela broj podnjenih žalbi na odluke LIK, a o čemu se biti više riječi u nastavku analize.

Na Općim izborima 2010. godine, u periodu izborne kampanje, ukupno je podneseno 38 prigovora po kojima su nadležne postupati lokalne izborne komisije.

6.3 Kršenje izborne šutnje

U periodu izborne kampanje politički subjekti su podnosili prigovore zbog kršenja izborne šutnje za koje povrede, su prema odredbama Izbornog zakona BiH, nadležne odlučivati lokalne izborne komisije i Centralna izborna komisija BiH. Povrede činjene od strane političkih subjekata u periodu izborne šutnje su se odnosile na obilazak biračkih mesta od strane kandidata na izborima, prisustvo kandidata na biračkom mjestu ili njegovoj okolini, prevoz birača na biračko mjesto u organizaciji političkih stranaka i kandidata, navodno pojavljivanje u televizijskim i radijskim programima kandidata na predstojećim izborima, izlaganje ili dijeljenje biračima promotivnog materijala.

Zbog kršenja izborne šutnje, lokalnim izbornim komisijama je na Općim izborima 2010. godine podneseno 20 prigovora, od kojih su 12 bili u nadležnosti lokalnih izbornih komisija.

Na Lokalnim izborima 2008. godine, lokalne izborne komisije su odlučivale o 22 prigovora, koje su prvenstveno podnesene Centralnoj izbirnoj komisiji BiH koja je svojim aktom proslijedila lokalnim izbornim komisijama na postupanje.

Zbog kršenja izborne šutnje, na Općim izborima 2006. godine, općinskim izbornim komisijama ukupno je uložen 21 prigorov.

Podaci o broju podnesenih prigovora lokalnim izbornim komisijama za Lokalne izbore 2012. godine, Opće izbore 2014. godnije i Lokalne izbore 2016. godine nisu navedeni u izvještajima Centralne izborne komisije, tako da ne možemo sa sigurnošću utvrditi o kojem broju prigovora se radi.

6.4 Povrede biračkog prava na dan izbora

Prigovori uloženi zbog povreda na biračkim mjestima su u nadležnosti lokalnih izbornih komisija. Svaki izborni ciklus karakteriše veliki broj prigovora. Podaci kojima raspolaže CIK BiH o prigovorima o povredama učinjenim na biračkim mjestima, sačinjeni su na bazi prigovora koje su podnosioci istovremeno dostavljali i LIK-ovima i CIK BiH, te broja prigovora dostavljenih samo CIK BiH, a koji su u nadležnosti LIK-ova.

Pregled uloženih prigovora lokalnim izbornim komisijama po izbornim ciklusima zbog povreda izbornog prava na dan izbora:

- Lokalni izbori 2016. godine – Podaci za broj podnesenih prigovora nisu dostupni u izvještajima CIK BiH, tako da se ne može sa sigurnošću utvrditi tačan broj podnesenih prigovora.
- Opći izbori 2014. godine – 187 prigovora
- Lokalni izbori 2012. godine – 282 prigovora
- Opći izbori 2010. godine – 141 prigovor
- Lokalni izbori 2008. godine – 161 prigovor
- Opći izbori 2006. godine – 66 prigovora

Prigovori uloženi na dan izbora uglavnom su se odnosili na neomogućavanje prisustva na biračkom mjestu posmatračima političkih stranaka tokom prebrojavanja glasačkih listića, nemogućnost posmatrača političkog subjekta da izvrše uvid u birački spisak, kršenje izbornih pravila od strane posmatrača političkih stranaka – otvoreno pozivanje birača da glasaju za neku od političkih stranaka, pomoći drugog lica biraču koji je slijep, nepismen ili fizički nesposoban više puta ili na način suprotan postupku utvrđenom provedbenim aktom CIK BiH, naknadno ubacivanje glasačkih listića i sl.

Centralna izborna komisija BiH odlučuje po žalbama podnesenim na odluke općinskih/opštinskih i gradskih izbornih komisija (OIK/GIK).

7.1 Imenovanje članova biračkih odbora

Žalbeni navodi su se uglavnom odnosili na navodno kršenje odredbi provedbenih akata od strane OIK/GIK prilikom imenovanja članova biračkih odbora na način da OIK/GIK nije vodila računa o ravnomjernoj zastupljenosti predsjednika biračkih odbora u osnovnoj izbornoj jedinici, ili da je OIK/GIK predložila člana biračkog odbora iz svojih evidencija u suprotnosti s odredbama propisa kojim je regulisano ovo pitanje, zatim da nije poštovan redoslijed zastupljenosti političkih subjekata u biračkom odboru utvrđen žrijebom.

Lokalni izbori 2016. godine – Na odluke OIK/GIK kojima je odlučeno po prigovoru uloženo je 13 žalbi CIK BiH. Postupajući po žalbama CIK BiH je donijela 13 odluka kojim su se žalbe odbile kao neosnovane.

Opći izbori 2014. godine – Na odluke OIK/GIK kojom je odlučeno po prigovoru uloženo je 12 žalbi CIK BiH. Postupajući po žalbama CIK BiH je 3 žalbe usvojila i poništila prvostepene odluke OIK/GIK i predmete vratila na ponovni postupak, 9 žalbi je odbila kao neosnovane.

Lokalni izbori 2012. godine – Na odluke OIK/GIK kojim je odlučeno po prigovorima uloženo je 20 žalbi CIK BiH. Postupajući po žalbama CIK BiH uvažila je 10 žalbi, poništila prvostepene odluke OIK/GIK i predmete vratila na ponovni postupak. U ponovnom postupku, OIK/GIK su postupile po uputama CIK BiH i izmijenile rješenja o imenovanjima članova biračkih odbora. Zatim, 7 žalbi CIK BiH je odbila kao neosnovane, a 3 žalbe je odbacila kao neblagovremene.

Opći izbori 2010. godine – Na odluke OIK/GIK koje su odlučivale po prigovorima, uloženo je 9 žalbi CIK BiH kao drugostepenom organu, a koje su odlukama CIK BiH odbijene kao neosnovane.

Lokalni izbori 2008. godine – Na prvostepene odluke OIK/GIK uloženo je 9 žalbi CIK BiH kao drugostepenom organu, a koje je CIK BiH svojim odlukama odbio kao neosnovane.

Opći izbori 2006. godine – Na prvostepene odluke OIK/GIK uloženo je 15 žalbi CIK BiH kao drugostepenom organu, od kojih je 14 odbijeno kao neosnovane, a 1 kao neblagovremena.

7.2 Povrede izbornog prava u periodu izborne kampanje

Veliki broj žalbi i prigovora, ako ne i najveći, odnosi se na period izborne kampanje. Na prvostepene odluke OIK/GIK izjavljivane su žalbe od strane političkih subjekata.

Lokalni izbori 2016. godine – CIK BiH donio je 11 odluka po žalbama izjavljenim na prvostepene odluke OIK/GIK i to: 10 odluka kojima su žalbe odbijene kao neosnovane i jedan zaključak o obustavi postupka.

Opći izbori 2014. godine – Na prvostepene odluke OIK/GIK izjavljeno je 8 žalbi CIK BiH.

Lokalni izbori 2012. godine – Na prvostepene odluke OIK/GIK, CIK-u BiH izjavljeno je 18 žalbi.

Opći izbori 2010. godine – Na prvostepene odluke OIK/GIK, izjavljeno je 8 žalbi CIK-u BiH. Rješavajući po žalbama, CIK BiH je 4 žalbe odbila kao neosnovane, 2 žalbe uvažila i predmet vratila OIK na ponovni postupak i 2 žalbe je uvažila i preinačila prvostepene odluke OIK u pogledu visine izrečene novčane kazne.

Lokalni izbori 2008. godine – Iz izvještaja CIK BiH ne može se precizirati koliko je tačno žalbi podneseno na odluke OIK/GIK-a.

Opći izbori 2006. godine - Na prvostepene odluke OIK/GIK, CIK BiH izjavljene su 4 žalbe. CIK BiH rješavajući po žalbama političkih subjekata uloženim na prvostepene odluke

OIK/GIK je u 4 slučaja donijela odluke kojim su izrečene novčane sankcije političkim subjektima.

7.3 Kršenje izborne šutnje

Izborna šutnja predstavlja period koji počinje 24 sata prije otvaranja biračkih mesta i traje do njihovog zatvaranja.⁷ U tom periodu političkim subjektima zabranjeno je provođenje aktivnosti koje se smatraju izbornom kampanjom. Na navodna kršenja ovih odredbi Izbornog zakona BiH, podnošeni su prigovori lokalnim izbornim komisijama, dok su na odluke donesene od strane OIK/GIK izjavljivane žalbe CIK BiH od strane političkih subjekata.

Lokalni izbori 2016. godine – Zbog kršenja izborne šutnje, CIK-u BiH izjavljeno je 5 žalbi koje su odbijene kao neosnovane.

Opći izbori 2014. godine – Zbog kršenja izborne šutnje CIK BiH je izjavljeno 6 žalbi na odluke OIK/GIK. CIK BiH je donijela 6 odluka kojim je 5 žalbi usvojila i poništila odluke OIK/GIK i vratila ih na ponovno odlučivanje, a 1 žalbu je odbila kao neosnovanu.

Lokalni izbori 2012. godine – Zbog kršenja izborne šutnje CIK BiH je izjavljena 1 žalba na odluke OIK, koja je odbijena kao neosnovana.

Opći izbori 2010. godine – Na odluke OIK uložena je 1 žalba CIK BiH koju je CIK BiH odbila kao neosnovanu.

Lokalni izbori 2008. godine – U jednom slučaju je CIK BiH donijela odluku kojom je žalbu odbila kao neosnovanu, a uloženu na prvostepenu odluku OIK.

Opći izbori 2006. godine – Zbog kršenja pravila izborne šutnje CIK BiH nije izjavljena niti jedna žalba na odluke OIK/GIK.

7.4 Povrede biračkog prava na dan izbora

Sam dan održavanja izbora karakteriše veliki broj prigovora i žalbi. Na prvostepene odluke općinskih izbornih komisija politički subjekti su ulagali žalbe CIK BiH, kao drugostepenom organu nadležnom da odlučuje po žalbama podnesenim na odluke OIK/GIK.

Lokalni izbori 2016. godine – Na prvostepene odluke OIK/GIK, kojim je odlučeno po prigovorima podnesenim zbog povreda na biračkom mjestu, uložene su 22 žalbe CIK-u BiH. Odlučujući po žalbama, CIK BiH je donijela 22 odluke kojima su žalbe odbijene kao neosnovane.

Opći izbori 2014. godine – Na prvostepene odluke OIK/GIK, kojima je odlučeno po prigovorima podnesenim zbog povreda na biračkom mjestu, uloženo je 11 žalbi CIK-u BiH. Odlučujući po žalbama, CIK BiH je 9 žalbi odbila kao neosnovane, a 2 uvažila i vratila OIK/GIK na ponovno odlučivanje.

Lokalni izbori 2012. godine – Na prvostepene odluke OIK/GIK, kojim je odlučeno po prigovorima podnesenim zbog povreda na biračkom mjestu, uloženo je 45 žalbi CIK BiH.

⁷ Izborni zakon BiH, član 7.4.

Odlučujući po žalbama, CIK BiH je donijela 8 odluka kojim se žalba uvažava i predmet vraća OIK/GIK na ponovni postupak, dvije žalbe je uvažila i prigovore podnosioca žalbe odbila kao neosnovane, a 35 žalbi su odbijene kao neosnovane.

Opći izbori 2010. godine – Ukupno je uloženo 12 žalbi na prostepene odluke OIK/GIK. Odlučujući po žalbama, CIK BiH je donijela 11 odluka kojim se žalbe odbijaju kao neosnovane, a 1 jednu žalbu je uvažila i predmet vratila na ponovni postupak.

Lokalni izbori 2008. godine – Iz podataka navedenih u izvještaju CIK BiH, nije moguće precizirati tačan broj žalbi izjavljenih na prvostepene odluke OIK/GIK.

Opći izbori 2006. godine – Na prvostepene odluke OIK/GIK uloženo je 9 žalbi CIK BiH od kojih je 8 odbijeno kao neosnovane, a samo jedna žalba je usvojena i predmet vraćen OIK na ponovni postupak.

8.PRIGOVORI UPUĆENI CENTRALNOJ IZBORNOJ KOMISIJI BIH

Centralna izborna komisija BiH ima drugostepenu nadležnost za odlučivanje o uloženim žalbama na odluke svih izbornih komisija. Centralna izborna komisija BiH ima i prvostepenu nadležnost za odlučivanje po prigovorima uloženim zbog povrede pravila izbornog procesa, izbornih prava, povrede Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH, učinjene od političkog subjekta.

8.1 Povreda člana 16.14. stav (3) Izbornog zakona BiH

Članom 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH propisano je da je zabranjeno vođenje plaćene izborne kampanje putem elektronskih i štampanih medija, ili bilo kojeg drugog oblika plaćenog javnog oglašavanja, osim održavanja internih skupova organa i statutarnih tijela političkih subjekata, u periodu od dana raspisivanja izbora do dana službenog početka izborne kampanje.

Lokalni izbori 2016. godine – CIK-u BiH su podnesena 2 prigovora od strane političkih subjekata zbog navodnog kršenja odredbe člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH (IZ BiH), koje je CIK BiH odbila kao neosnovane.

Opći izbori 2014. godine – CIK-u BiH je podneseno 7 prigovora od strane političkih subjekata zbog navodnog kršenja odredbe člana 16.14 stav (3) IZ BiH. Odlučujući po prigovorima CIK BiH je donijela 5 odluka od kojih je jednom odbila prigovor kao neosnovan, jednom odlukom je poništila Odluku OIK-a, jednom obustavila postupak i

dvjema odlukama političkoj stranci izrekla novčane kazne. Postupajući po dva prigovora CIK BiH je donijela dvije obavijesti jer je utvrdila da nema osnova za pokretanje postupka po podnesku.

Lokalni izbori 2012. godine – CIK-u BiH ukupno je podneseno 17 prigovora od strane političkih subjekata zbog navodnog kršenja odrebe člana 16.14 (3) IZ BiH i jedan je postupak CIK BiH pokrenula po službenoj dužnosti. CIK BiH odlučujući po prigovorima je donijela 7 odluka kojim se prigovori odbijaju kao neosnovani, 1 odluku kojom se političkoj stranci izriče novčana kazna i 10 zaključaka kojim se prigovori odbacuju. U postupku po službenoj dužnosti izrečena je novčana kazna.

Opći izbori 2010. godine – Ukupno po ovom osnovu CIK BiH vodila je 12 postupaka, od kojih je u 2 slučaja CIK BiH pokrenula postupke po službenoj dužnosti, a u ostalih 10 slučajeva postupci su vođeni po prigovorima podnesenim od političkih subjekata CIK BiH.

Lokalni izbori 2008. godine – Ukupno su po ovom osnovu uložena 22 prigovora CIK BiH. CIK BiH je donija 18 odluka kojima se prigovori odbijaju kao neosnovani. U 2 slučaja podnositelj prigovora obaviješten je da konkretni slučaj ne predstavlja plaćeno političko oglašavanje, a u 2 slučaja prigovor je arhiviran, jer nema adrese njegovog podnosioca, odnosno prigovor je anoniman, niti su podneseni validni dokazi.

Opći izbori 2006. godine – Iz podataka navedenih u izvještaju CIK BiH, nije moguće precizirati tačan broj žalbi izjavljenih na prvostepene odluke OIK/GIK.

8.2 Povrede izbornog prava u periodu izborne kampanje političkih subjekata

Postupanje u postupcima koji su u vezi s povredom izbornog prava u periodu izborne kampanje u nadležnosti je lokalnim izbornim komisija i Centralne izborne komisije BiH. Obzirom da je u prethodnom dijelu analize već obrađen dio koji se odnosi na nadležnost lokalnih izbornih komisija, u ovom dijelu analize fokus je stavljen na broj prigovora za koje je nadležna postupati Centralna izborna komisija BiH kao prvostepeni organ.

Lokalni izbori 2016. godine – U ovom periodu podnesena su 4 prigovora CIK-u BiH od strane političkih subjekata ili birača po kojima je nadležna postupati CIK BiH, po kojima su donesene odluke kojim se prigovori odbijaju kao neosnovani.

Opći izbori 2014. godine – Od ukupno 17 podnesenih prigovora, CIK BiH je bila nadležna postupati o 9 uloženih prigovora u prvostepenoj nadležnosti od čega je 5 odbila, a po 1 prigovoru je obustavila postupak. Postupajući po ostala 3 prigovora CIK BiH je izrekla novčane kazne političkim subjektima i kandidatima na listi.

Lokalni izbori 2012. godine – U ovom periodu je podneseno 38 prigovora CIK BiH od strane političkih subjekata. 8 postupaka CIK BiH je pokrenula po službenoj dužnosti.

Odlučujući po prigovorima CIK BiH je donijela 2 odluke kojim je izrekla novčanu kaznu političkoj stranci, 13 odluka kojim se prigovori odbijaju kao neosnovani, 17 odluka o kojim se prigovori odbacuju, a 6 postupaka je obustavljeno. Od 8 postupaka vođenih po službenoj dužnosti CIK BiH je donijela 2 odluke kojim je izrekla novčanu kaznu političkoj stranci, 5 odluka kojim se poništava ovjera prijave nezavisnim kandidatima za Lokalne izbore 2012. godine i 1 postupak je obustavila.

Opći izbori 2010. godine – U 13 slučajeva CIK BiH je vodila postupak po osnovu prigovora iz nadležnosti CIK BiH, u 2 slučaja CIK BiH je pokrenula postupak po službenoj dužnosti, na osnovu prijave BHT1 i po prigovoru podnesenom od političke stranke „Naša stranka“. CIK BiH je 8 prigovora odbila kao neosnovane, 1 prigovor odbacila kao napravovremen, tri prigovora su odbačena jer su podneseni od neovlaštene osobe, jedan prigovor je zaključkom odbačen kao da nije podnesen, sačinila jednu obavijest po prigovoru kojom se podnositelj obavještava da nema pravnog osnova za vođenje postupka i sačinjena je jedna službena zabilješka po prigovoru podnesenom od anonimnog podnosioca, kojom je konstatovano da nema pravnog osnova za vođenje postupka.

Lokalni izbori 2008. godine – U periodu izborne kampanje ukupno su podnesena 32 prigovora i žalbe, ali iz Izvještaja CIK BiH se ne može precizirati o kojem broju prigovora se tačno radi.

Opći izbori 2006. godine – Podaci nisu dostupni.

8.3 Kršenje izborne šutnje

Za povrede izborne šutnje, prema odredbama Iznornog zakona BiH, pored lokalnih izbornih komisija nadležna je postupati i Centralna izborna komisija BiH.

Lokalni izbori 2016. godine – Zbog kršenja izborne šutnje CIK-u BiH izjavljenu je 11 prigovora. CIK BiH je donijela 11 odluka kojim se prigovori odbijaju kao neosnovani.

Lokalni izbori 2012. godine – Zbog kršenja izborne šutnje CIK BiH je izjavljeno 17 prigovora. CIK BiH je donijela 9 odluka kojim se prigovori odbijaju kao neosnovani i 7 zaključaka kojim se smatra da prigovor nije ni podnesen, 1 prigovor je proslijeđen Vijeću za štampu na postupanje.

Opći izbori 2010. godine – Zbog kršenja izborne šutnje uloženo je 20 prigovora, od kojih je u 8 slučajeva bila nadležna postupati CIK BiH. CIK BiH je, rješavajući prigovore uložene zbog kršenja izborne šutnje, donijela 1 odluku kojom se prigovor odbija kao neosnovan, 3 odluke kojima se prigovori odbacuju kao nepravovremeni, zaključak kojim se prigovor odbacuje kao da nije podnesen, zaključak kojim se postupak obustavlja, 1 prigovor je proslijeđen Regulatornoj agenciji za komunikacije BiH.

Lokalni izbori 2008. godine – Zbog kršenja izborne šutnje, CIK BiH je bila nadležna postupati u 8 slučajeva.

Opći izbori 2014. godine i 2006. godine – Podaci o broju podnesenih prigovora CIK BiH nisu dostupni, odnosno ne može se utvrditi o kojem broju prigovora se tačno radi.

8.4 Ponovno brojanje glasačkih listića

Na odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata izbora, politički subjekti su podnosili zahtjeve Centralnoj izbornoj komisiji BiH za ponovno brojanje glasačkih listića.

Lokalni izbori 2016. godine – CIK-u BiH je, prije donošenja Odluke o utvrđivanju o objavljivanju rezultata Lokalnih izbora u BiH 2016. godine, podneseno 59 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića. CIK BiH je donijela 59 zaključaka kojim su zahtjevi odbačeni zbog toga što su preuranjeni. Nakon donošenja odluke, CIK-u BiH je podneseno ukupno 207 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića. Odlučujući po zahtjevima, CIK BiH donijela je 17 zaključaka kojim su zahtjevi odbačeni zbog toga što su neblagovremeni, 40 odluka o ponovnom brojanju glasačkih listića i 150 odluka i zaključaka kojim je zahtjev za ponovno brojanje glasačkih listića odbijen kao neosnovan, odnosno kojim su zahtjevi odbačeni zbog toga što su podneseni od neovlaštene osobe ili nepotpuni. Ponovno brojanje glasačkih listića vršeno je u Glavnem centru za brojanje u Sarajevu, i prema odlukama po osnovu prigovora političkih subjekata brojanje je vršeno za 65 biračkih mesta.

Opći izbori 2014. godine - CIK-u BiH ukupno je podneseno 125 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića. Odlučujući po zahtjevima, CIK BIH je donio 20 odluka o ponovnom brojanju, 96 odluka kojim je obijen zahtjev za ponovno brojanje. 1 odluka je donesena po službenoj dužnosti gdje se naređuje ponovno brojanje. Ukupno je podneseno 9 nepravovremenih zahtjeva. Prije donošenja Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata, CIK-u BiH je ukupno podneseno 18 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića koje je CIK-BiH odbila kao preuranjenje.

Lokalni izbori 2012. godine – CIK BiH ukupno su podnesena 283 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića. CIK BiH, odlučujući po zahtjevima, donijela je 35 odluka o ponovnom brojanju glasačkih listića, 104 odluke kojim je zahtjev odbila kao neosnovan, 144 zaključka kojim su zahtjevi odbačeni zbog toga što su podneseni od neovlaštene osobe, nepotpuni ili su neblagovremeni. Od 35 odluka o ponovnom brojanju glasačkih listića, 11 odluka je doneseno po službenoj dužnosti, a 24 odluke je doneseno na način što je zahtjev podnosioca uvažen.

Opći izbori 2010. godine – CIK BiH je ukupno podneseno 87 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića. CIK BiH je odnijela 11 odluka o ponovnom brojanju glasačkih listića od kojih je 5 odluka donijela po službenoj dužnosti ili po zahtjevu glavnog kontrolora u većem

broju osnovnih izbornih jedinicam dok je 6 odluka doneseno u postupku odlučivanja po zahtjevu podnosioca zahtjeva. U 10 predmeta zahtjev je odbijen kao neosnovan. Svi drugi zahtjevi su odbačeni iz razloga što su podneseni od neovlaštene osobe, nepotpuni ili neblagovremeni.

Lokalni izbori 2008. godine – Ukupno je podneseno CIK BiH 267 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića. CIK BiH usvojila je 18 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića i donijela odluku o ponovnom brojanju glasačkih listića. Svi drugi zahtjevi iz razloga što su podneseni od neovlaštenog lica, nepotpuni ili su neblagovremeni, odbačeni su ili su odbijeni kao neosnovani. Cik BiH je donijela 10 odluka za ponovno brojanje po službenoj dužnosti.

Opći izbori 2006. godine – 55 političkih subjekata je uložilo CIK BiH zahtjev za ponovno prebrojavanje glasačkih listića od kojih je 36 odbačeno, jer su podneseni od neovlaštene osobe, 15 zahtjeva su odbijeni kao neosnovani, jedan kao neblagovremen, a u 3 slučaja CIK BiH je naložila ponovno brojanje po službenoj dužnosti.

8.5 Postupci za poništenje izbora

- Lokalni izbori 2016. godine – CIK-u BiH je ukupno podneseno 19 zahtjeva za poništenje izbora koji su odbačeni kao nedopušteni.
- Opći izbori 2014. godine – CIK-u BiH ukupno su podnesena 2 zahtjeva za poništenje izbora koji su odbačeni kao nedopušteni.
- Opći izbori 2010. godine – CIK BiH je ocijenila da se postupak glasanja na 5 biračkih mjestu u osnovnoj izbornoj jedinici Čapljina nije odvijao u skladu sa zakonom, a što može uticati na rezultate izbora, te je poništila izbore na 5 biračkih mesta.

Podaci vezani za zahtjeve za poništenje Lokalnih izbora 2012. godine, Lokalnih izbora 2008. godine i Općih izbora 2006. godine, nisu dostupni.

CIK BIH JE PODNESEN 19
ZAHTJEVA ZA PONIŠTENJE IZBORA
2016. GODINE KOJA SU ODBAČENI
KAO NEDOPUŠTENI.

9.ŽALBE UPUĆENE APELACIONOM ODJELJENJU SUDA BIH NA ODLUKE CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE BiH

Na osnovu odredbi Izbornog zakona BiH zaštitu izbornih prava osiguravaju, pored izbornih komisija (OIK/GIK/CIK BiH), i Apelaciono odjeljenje Suda BiH. Apelaciono odjeljenje Suda BiH nadležno je da rješava po žalbama na odluke CIK-a BiH. Žalbe se podnose Apelacionom odjeljenju Suda BiH u roku od 2 dana od dana prijema odluke CIK-a BiH. Žalba se podnosi putem CIK-a BiH, a Apelaciono odjeljenje Suda BiH dužno je donijeti odluku po žalbi u roku od 3 dana od dana prijema žalbe.

9.1 Žalbe na odluke CIK-a BiH o odbijanju ovjere prijave političkih subjekata i ovjeru kandidata ili kandidatskih listi

Lokalni izbori 2016. godine – Na odluke CIK BiH o ovjeri, odnosno odbijanju ovjere prijave političkih subjekata za učešće na Lokalnim izborima 2016. godine Sudu BiH je ukupno je izjavljeno 35 Žalbi. CIK BiH je 10 žalbi uvažila i ovjerila prijave podnosioca žalbe, a Apelaciono odjeljenje Suda BiH je odlučivalo po 25 žalbi, od kojih je svih 25 odbio. Na odluke CIK BiH o ovjeri, odnosno odbijanju ovjere kandidatskih listi političkih subjekata za učešće na Lokalnim izborima 2016. godine ukupno je izjavljeno 11 žalbi Sudu BiH. CIK BiH je 4 žalbe uvažila i ovjerila kandidatske liste podnosioca žalbe, a Apelaciono odjeljenje Suda BiH je odlučivalo po 7 žalbi, od kojih je 5 odbio kao neosnovane, a 2 žalbe uvažio i vratio na ponovno odlučivanje CIK-u BiH, koja je donijela odluke o ovjeri kandidatskih listi.

Opći izbori 2014. godine – Ukupno je izjavljeno 9 žalbi Apelacionom odjeljenju Suda BiH. CIK BiH je 1 žalbu uvažila po kojoj je CIK BiH obustavio postupak. Apelaciono odjeljenje Suda BiH je odlučivalo po 8 žalbi, od kojih je svih 8 odbio. Kada je u pitanju ovjera kandidata ili kandidatskih listi ukupno je izjavljeno 5 žalbi. CIK BiH je 1 žalbu odbacila kao nedopuštenu, a 2 usvojila. Sudu BiH su uložene 2 žalbe i Sud BiH je iste odbio.

Lokalni izbori 2012. godine – Na odluke CIK BiH o ovjeri prijave političkih subjekata za učešće na Lokalnim izborima 2012. godine ukupno su izjavljene 22 žalbe Sudu BiH. CIK BiH je 2 žalbe uvažila. Apelaciono odjeljenje Suda BiH je odlučivalo o 19 žalbi, od kojih je 14

žalbi odbio, 3 odbacio, 2 uvažio i vratio na ponovno odlučivanje. U ponovnom postupku CIK BiH je žalbe uvažila i ovjerila prijave podnosioca žalbi. Kada je riječ o ovjeri kandidata ili kandidatskih listi, na odluke CIK-a BiH ukupno je izjavljeno 29 žalbi Sudu BiH, od kojih je 28 odbio, a jednu odbacio kao neblagovremenu.

Opći izbori 2010. godine – Ukupan broj žalbi uloženih na ovjeru političkih subjekata i ovjeru kandidatskih listi bio je 10 žalbi. Od ukupno 10 žalbi, 7 je odbijeno i potvrđena je odluka CIK BiH, 2 odluke CIK BiH su vraćene na prvostepeno odlučivanje, dok je 1 žalba uvažena.

Lokalni izbori 2008. godine – Na odluke CIK BiH kojima je prijava političkog subjekta za učešće na Lokalnim izborima 2008. godine odbijena ili odbačena, ukupno je uloženo 16 žalbi Apelacionom odjeljenju Suda BiH, po ovom osnovu, dok su u dva slučaja političke stranke uložile žalbu radi osporavanja ovjere za učešće na izborima drugoj političkoj stranci, iz razloga što je naziv političke stranke sličan nazivu podnosioca žalbe. Od uloženih 16 žalbi, Sud BiH je 11 žalbi odbio kao neosnovane, 4 odbacio, dok je u jednom slučaju žalba uvažena i predmet ponovno vraćen na odlučivanje CIK BiH. Kada govorimo o ovjeri kandidata ili kandidatskih listi, po ovom osnovu Apelacionom odjeljenju Suda BiH ukupno je uloženo 12 žalbi, od kojih su 4 odbijene kao neosnovane, a 8 žalbi je odbačeno zbog neblagovremenosti ili zato što nisu podnesene od ovlaštenih lica.

Opći izbori 2006. godine - Uloženo je 10 žalbi Apelacionom odjeljenju Suda BiH od kojih je 9 žalbi Sud Rješenjem odbio kao neosnovane, a 1 odbacio kao nedozvoljenu.

9.2 Žalbe na odluke CIK-a BiH o odbijanju upisa u Izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH

Centralna izborna komisija BiH je svojim odlukama odbijala upise za glasanje izvan BiH zbog toga što podnosioci prijave za glasanje izvan BiH uz prijavu nisu dostavljali potrebnu dokumentaciju kao što su dokaz o identitetu, državljanstvu, prebivalištu i drugih razloga. Nadalje CIK BiH je obijala upise podnosioca prijava za glasanje izvan BiH zato što u prijavi nisu navedeni svi potrebni podaci koji se odnose na adresu stanovanja izvan BiH i potrebne kontakt podatke, ili da se na dostavljenim adresama podnosioca prijava nalazi veći broj drugih lica također podnosioca zahtjeva za upis u Centralni birački spisak (CBS), zatim da su prijave napisane rukopisom jednog lica i da označena adresa stanovanja podnosioca prijave je ustvari adresa pravnog lica.

Na odluke o odbijanju upisa podnosioca prijava u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH, podnosioci prijava čije su prijave odbijene, podnosili su žalbe Sudu BiH.

Lokalni izbori 2016. godine – Na odluku o odbijanju upisa podnosioca prijave u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH, podnosioci prijave čija je prijava odbijena izjavili su 188 žalbi Sudu BiH. CIK BiH je 10 žalbi uvažila i podnosioce žalbi upisala u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH, a Apelaciono odjeljenje Suda BiH je odlučivalo po 178 žalbi, od kojih je svih 178 odbio kao neosnovane.

Opći izbori 2014. godine – Ukupno je izjavljeno 10 žalbi Sudu BiH. CIK BiH je po jednoj žalbi donijela obavijest, jer je ocijenila da se radi o uopćenom podnesku, a Sud je odlučivao o 9 žalbi i odbio ih.

Lokalni izbori 2012. godine – Ukupno je izjavljeno 40 žalbi Sudu BiH. CIK BiH je 10 žalbi odbacila kao podnesene od neovlaštenog lica. Sud BiH je odlučujući o 30 žalbi, 27 odbio, a 3 žalbe uvažio i predmet vratio na ponovni postupak. U ponovnom postupku CIK BiH je donijela odluke kojim je podnosioce upisala u izvod iz CBS-a za glasanje izvan BiH.

Opći izbori 2010. godine i 2006. godine i Lokalni izbori 2008. godine – Podaci vezani za upis u Izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH, nisu dostupni u izvještajima CIK BiH.

9.3 Postupak imenovanja članova biračkih odbora

Kao što je i ranije bilo riječi, Apelaciono odjeljenje Suda BiH nadležno je da odlučuje o žalbama podnesenim na odluke CIK BiH.

Lokalni izbori 2016. godine – Na odluku CIK-a BiH, Sudu BiH je podnesena jedna žalba koja je odbijena kao neosnovana.

Opći izbori 2014. godine – Na odluke CIK BiH uložene su 3 žalbe koje je Sud BiH odbio.

Lokalni izbori 2012. godine – Na jednu odluku CIK BiH uložena je žalba Sudu BiH koja je rješenjem suda odbijena.

Opći izbori 2010. godine – Sudu BiH uložene 2 žalbe na odluke CiK BiH koje su rješenjem Suda BiH odbijene.

Lokalni izbori 2008. godine – Na odluke CIK BiH uložene su 2 žalbe Sudu BiH, koje je Sud BiH rješenjima odbacio.

Opći izbori 2006. godine – Podatak da li je bilo žalbi na odluke CIK BiH, nije dostupan u izvještajima CIK BiH.

9.4 Postupci u vezi s povredom člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH

- **Lokalni izbori 2016. godine** – Na odluke CIK-a nisu ulagane žalbe.
- **Opći izbori 2014. godine** – Na odluke o novčanim kaznama izjavljena je 1 žalba Sudu BiH, koju je Sud BiH odbio.
- **Lokalni izbori 2012. godine** – Na odluke o novčanim kaznama su izjavljene 2 žalbe Sudu BiH, koje su uvažene od strane Suda BiH, odluke poništene i predmet vraćen na ponovno odlučivanje. U ponovnom postupku CIK BiH je postupke obustavila zbog nedostatka dokaza.
- **Opći izbori 2010. godine** - Na odluke CIK BiH nije uložena niti jedna žalba sudu BiH.
- **Lokalni izbori 2008. godine** - Na odluke CIK BiH uložene su 3 žalbe Sudu BiH, koje su rješenjima Suda BiH odbijene.
- **Opći izbori 2006- godine** – Podaci nisu dostupni.

9.5 Postupci u vezi s povredom izbornog prava u periodu izborne kampanje

- **Lokalni izbori 2016. godine** - Na odluke o novčanoj kazni su uložene 3 žalbe Sudu BiH. Dvije žalbe Sud BiH je odbacio kao neblagovremene, a jedna žalba je u toku rješavanja kod ovog suda.
- **Opći izbori 2014. godine** – Na odluke CIK-a izjavljene su dvije žalbe koje je Sud BiH odbio.
- **Lokalni izbori 2012. godine** – Na odluke CIK BiH je izjavljeno 12 žalbi Sudu BiH od kojih je Sud BiH 6 uvažio i odluke CIK BiH poništio kao nezakonite, a 6 žalbi je odbio.
- **Opći izbori 2010. godine** – Na 2 odluke CIK BiH uložene su dvije žalbe Sudu BiH koje su odbijene.
- **Lokalni izbori 2008. godine** - Na odluke CIK BiH uloženo je 5 žalbi Sudu BiH koje su rješenjima Suda BiH odbijene.
- **Opći izbori 2006- godine** – Podaci nisu dostupni.

9.6 Postupci u vezi s kršenjem izborne šutnje

- **Lokalni izbori 2016. godine** – Na odluku CIK-a BiH kojom je odbijena žalba, izjavljena je jedna žalba sudu BiH koju je Sud BiH odbio.
- **Opći izbori 2014. godine** – Na odluke CIK-a izjavljene su dvije žalbe koje je Sud BiH odbio.
- **Lokalni izbori 2012. godine** – Na odluke CIK BiH je izjavljeno 12 žalbi Sudu BiH od kojih je Sud BiH 6 uvažio i odluke CIK BiH poništio kao nezakonite, a 6 žalbi je odbio.
- **Opći izbori 2010. godine** – Na 2 odluke CIK BiH uložene su dvije žalbe Sudu BiH koje su odbijene.
- **Lokalni izbori 2008. godine** - Na odluke CIK BiH uloženo je 5 žalbi Sudu BiH koje su rješenjima Suda BiH odbijene.
- **Opći izbori 2006- godine** – Podaci nisu dostupni.

9.7 Zahtjevi za ponovno brojanje glasačkih listića

- **Lokalni izbori 2016. godine** – Na odluke CIK-a BiH izjavljeno je 66 žalbi Sudu BiH od kojih su svih 66 žalbi odbijene kao neosnovane.
- **Opći izbori 2014. godine** – Na odluke CIK-a BiH uloženo je 29 žalbi koje je Sud BiH odbio. Na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u BiH 3 Žalbe Sud BiH je odbio.
- **Lokalni izbori 2012. godine** – Na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Lokalnih izbora 2012. godine, izavljena je 1 žalba Sudu BiH, koju je Sud BiH odbio kao neosnovanu.
- **Opći izbori 2010. godine** – Na odluke CIK BiH kojim je zahtjev za ponovno brojanje glasačkih listića odbačen ili odbijen uloženo je 20 žalbi Apelacionom odjeljenju Suda BiH, koje je Sud BiH odbacio rješenjima (u dva predmeta Sud BiH je žalbe uvažio i predmet vratio na ponovni postupak. Na odluke donesene u ponovnom postupku su podnesene žalbe Sudu BiH, koje su odbijene). Od 20 žalbi podnesenih Sudu BiH CIK BiH je 5 žalbi, kao prвostepeni organ odlukama odbacila kao nepravovremene, nakon što je utvrdila da žalbe nisu podnesene u zakonom propisanom roku.
- **Lokalni izbori 2008. godine** - Na odluke CIK BiH, kojima je zahtjev za ponovno brojanje glasačkih listića odbačen ili odbijen, podnosioci zahtjeva uložili su 30 žalbi Apelacionom odjeljenju Suda BiH, koje je Sud BiH odbacio.
- **Opći izbori 2006- godine** – Podaci nisu dostupni.

9.8 Povrede biračkog prava na dan izbora

- **Lokalni izbori 2016. godine** – Na odluke CIK-a BiH izjavljeno je 10 žalbi Sudu BiH od kojih su svih 10 žalbi odbijene kao neosnovane.
- **Opći izbori 2014. godine** – Podaci nisu dostupni.
- **Lokalni izbori 2012. godine** – Na odluke CIK BiH izjavljeno je 10 žalbi Sudu BiH od kojih je 9 odbijeno kao neosnovane, a jedna je uvažena i predmet vraćen na ponovni postupak. U ponovnom postupku CIK BiH je u skladu sa uputama Suda BiH, donijela odluku na koju je podnositelj izjavio ponovnu žalbu Sudu BiH koja je odbijena.
- **Opći izbori 2010. godine** - Na 10 uloženih prigovora CIK BiH je donijela zaključke kojim odbacuje prigovore. Na 10 navedenih zaključaka uloženo je 10 žalbi Sudu BiH koje je Sud BiH rješenjima uvažio, poništio zaključke CIK BiH i predmete vratio na ponovni postupak.
- **Lokalni izbori 2008. godine** - Na odluke CIK BiH uložena je samo jedna žalba Sudu BiH, koju je Sud BiH rješenjem odbio.
- **Opći izbori 2006- godine** – Podaci nisu dostupni.

9.9 Postupci potvrđivanja i objavljivanja rezultata izbora

Centralna izborna komisija BiH, u skladu s odredbom člana 5.32 Izbornog zakona BiH nakon završetka ponovnog brojanja glasačkih listića i istekom roka za podnošenje žalbe, odnosno nakon pravosnažnosti odluka, potvrđuje izborne rezultate za organe na svakom pojedinom nivou vlasti, u roku od 30 dana od dana održavnja izbora.

- **Lokalni izbori 2016. godine** – Na Odluku o utvrđivanju i objavljinju rezultata Lokalnih izbora 2016. godine, izjavljeno je 8 žalbi Sudu BiH, od kojih su svih 8 žalbi odbijene kao neosnovane.
- **Opći izbori 2014. godine** – Podaci nisu dostupni.
- **Lokalni izbori 2012. godine** – Na odluku o potvrđivanju rezultata Lokalnih izbora 2012. godine, uložene su 2 žalbe Apelacionom odjeljenju Suda BiH koje su odbačene kao nedopuštene.
- **Opći izbori 2010. godine** - Na Odluku o utvrđivanju i objavljinju rezultata Općih izbora 2010. godine uložene su 3 žalbe Apelacionom odjeljenju Suda BiH, koje su rješenjima Suda BiH odbijene. Žalbe na Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju i objavljinju rezultata: na navedenu odluku uložene su 3 žalbe Apelacionom odjeljenju Suda BiH, koje su rješenjima Suda BiH odbijene.
- **Lokalni izbori 2008. godine** – Na Odluku o utvrđivanju i objavljinju rezultata uložene su 3 žalbe Sudu BiH, koje je rješenjima Sud BiH odbacio.
- **Opći izbori 2006. godine** – Na odluke CIK BiH uloženo je 16 žalbi Sudu BiH od kojih je 13 odbijeno kao neosnovane, 2 odbačene kao neblagovremene, a 1 kao nedozvoljena.

LOKALNI IZBORI 2016.GODINE

SUD BIH POTVRDIO 99% ODLUKA
CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE
BIH

Kada su u pitanju Opći izbori 2014. godine, u svim navedenim fazama izbornog procesa ukupno je izjavljeno 67 žalbi Apelacionom odjeljenju Suda BiH, od kojih je Sud BiH 66 žalbi odbio ili odbacio, dok je jednu djelimično preinacio, u dijelu koji se odnosi na kaznu uklanjanja kandidata sa kandidatske liste. Sud BiH je potvrdio 99% odluka Centralne izborne komisije BiH.

OPĆI IZBORI 2014.GODINE

SUD BIH POTVRDIO 99% ODLUKA
CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE
BIH

Na Lokalnim izborima 2012. godine, u svim navedenim fazama izbornog procesa, ukupno su izjavljene 162 žalbe Apelacionom odjeljenju Suda BiH, od kojih je Sud BiH 146 žalbi odbio ili odbacio, deset (10) odluka vratio na ponovni postupak i šest (6) odluka poništo, što u procentu iznosi da je 90% odluka Centralne izborne komisije BiH potvrđeno.

LOKALNI IZBORI 2012. GODINE

SUD BIH POTVRDIO 90% ODLUKA
CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE
BIH

9.10 Postupci za poništenje izbora

Apelacionom odjeljenju Suda BiH podnošene su žalbe na odluke CIK-a BiH koji je odlučivao o zahtjevima za poništenje izbora.

- **Lokalni izbori 2016. godine** – Na odluke CIK-a BiH kojim je CIK BiH zahtjeve za poništenje izbora odbacio kao nedopuštene, Apelacionom odjeljenju Suda BiH podnesene su 2 žalbe, od kojih je Sud BiH jednu odbio kao neosnovanu, a jednu odbacio kao neblagovremenu.

- **Opći izbori 2014. godine** – Na odbačene zahtjeve za poništenje Lokalnih izbora 2014.godine od strane CIK-a BiH, Sudu BiH uložene su dvije žalbe koje je Sud BiH odbio kao neosnovane.
- **Opći izbori 2010. godine** – CIK BiH je svojom odlukama poništala izbore na 5 biračkih mesta u osnovnoj izbornoj jedinici Čapljina i na te odluke podnesene su dvije žalbe Apelacionom odjeljenju suda BiH, koje su rješenjima odbijene.

Podaci vezani za zahtjeve za poništenje Lokalnih izbora 2012. godine, Lokalnih izbora 2008. godine i Općih izbora 2006. godine, nisu dostupni.

10.SANKCIJE

Centralna izborna komisija BiH je u svim izbornim ciklusima izricala novčane kazne, u nekim slučajevima je uklanjala ime kandidata s kandidatke liste, političkim strankama i kandidatima. Najviše novčanih kazni CIK BIH je izrekla zbog povreda izbornog prava u periodu izborne kampanje političkih subjekata.

10.1 Lokalni izbori 2016. godine

CIK BiH pokrenula je po službenoj dužnosti 3 postupka zbog korištenja jezika koji bi nekoga mogao navesti ili potaći na nasilje ili širenje mržnje i donijela je 3 odluke o novčanoj kazni, na koje su uložene 3 žalbe. Sud BiH je odbacio dvije žalbe kao neblagovremene, a jedna žalba je u toku rješavanja kod ovog suda. Novčane kazne su izrečene u iznosima od 3.000,00 KM, 5.000,00 KM i 6.000,00 KM.

Stolac

Nakon što su izbori u općini Stolac prekinuti izborni dan 2. oktobra na većini biračkih mesta, postupajući po službenoj dužnosti i po uputama Suda BiH, CIK BiH poništila je izbore u izbornoj jedini stolac za Općinsko vijeće Stolac i načelnika općine Stolac, na 19 redovnih biračkih mesta, na jednom biračkom mjestu za glasanje nepotvrđenim-kovertiranim glasačkim listićima, glasanje putem 4 mobilna tima, glasanje putem 3 mobilna tima iz drugih osnovnih izbornih jedinica za osnovnu jedinicu Stolac, glasanje birača u odsustvu iz 6 drugih osnovnih izbornih jedinica za osnovnu izbornu jedinicu Stolac i glasanje putem pošte.

Nakon provedenog postupka u vezi sa predsjednikom i dva člana općinske izborne komisije, CIK BiH donijela je 3 odluke kojim je predsjedniku i članovima izborne komisije izrečena zabrana angažiranja za rad na biračkom mjestu, odnosno u organima nadležnim za provođenje izbora na period od četiri godine, ali bez novčane kazne.

CIK BiH donijela je 40 odluka i 180 zaključaka o obustavi postupka. U 36 donesenih odluka je članu biračkog odbora izrečena novčana kazna i zabrana angažiranja za rad na biračkom mjestu, odnosno u organima nadležnim za provođenje izbora na period od četiri (4) godine od dana pravosnažnosti odluke, a u 4 odluke zabrana angažiranja za rad na

biračkom mjestu, odnosno u organima nadležnim za provođenje izbora na period od četiri (4) godine od dana pravnosnažnosti odluke, bez novčane kazne.

Novčane kazne su izrečene u iznosima od 700,00KM za predsjednike biračkih odbora (10 predsjednika) i 300,00 KM za članove biračkih odbora i njihove zamjenike. Ukupan iznos izrečenih kazni iznosi 14.500,00 KM.

CIK BiH je pokrenula upravni postupak utvrđivanja odgovornosti političkih subjekata i njihovih kandidata, po službenoj dužnosti, te nakon usmenih rasprava u Stocu, prikupljene dokumentacije, podataka dobijenih od Općinske izborne komisije Stolac i MUP HNK Mostar i drugih relevantnih dokaza, donijela odluke i to:

1. Političkom subjektu Za bolji Stolac izrečena je novčana kazna u iznosu od 10.000,00 KM, te njenom kandidatu za načelnika općine Stolac novčana kazna u iznosu od 5.000,00 KM i uklanjanje imena sa kandidatske liste,
2. Političkom subjektu Inicijativa za Stolac izrečena je novčana kazna u ukupnom iznosu od 10.000,00KM, te za njena dva kandidata za općinsko vijeće Stolac novčana kazna u iznosu od 5.000,00KM i uklanjanje imena sa kandidatke liste i
3. Političkom subjektu Hrvatska koalicija za Stolac izrečena je novčana kazna u iznosu od 3.000,00KM, te njenom kandidatu za općinsko vijeće Stolac novčana kazna u iznosu od 5.000,00KM i uklanjanje imena sa kandidatske liste.

10.2 Opći izbori 2014. godine

Centralnoj izbornoj komisiji BiH podneseno nekoliko prigovora od strane političkih subjekata zbog navodnog kršenja odrebe člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH. Odlučujući po prigovorima, CIK BiH je dvjema odlukama političkoj stranci izrekla novčane kazne u iznosu od 5.000,00 KM i 2.000,00 KM. Iz izvještaja CIK BiH nije vidljivo o kojim političkim strankama se radi.

10.3 Lokalni izbori 2012. godine

Postupci u vezi s povredom člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH:

CIK BiH donio jednu odluku kojom se političkoj stanci izriče novčana kazna u iznosu od 10.000,00 KM i jednu odluku po službenoj dužnosti kojom se također izriče novčana kazna u iznosu od 10.000,00 KM. Na ove odluke su izjavljene žalbe Sudu BiH, koje su uvažene, odluke poništene i predmet vraćen na ponovno odlučivanje. U ponovnom postupku CIK BiH je postupke obustavila zbog nedostatka dokaza.

Postupci u vezi s povredom izbornog prava u period izborne kampanje političkih subjekata:

U ovom dijelu treba istaći da su novčane kazne izricane zbog kršenja odredbi člana 7.3 (1) tačka 7 Izbornog zakona BiH (jezik mržnje i 7.3. (2) (lažno predstavljanje). Novčane kazne su izrečene u iznosima od 1.000,00 KM, 7.000,00 KM i 10.000,00 KM političkom subjektu i 5.000,00 KM kandidatu političkog subjekta.

10.4 Opći izbori 2010. godine

Postupci u vezi s povredom člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH:

CIK BiH je donijela 3 odluke kojim je političkim strankama izrečena novčana kazna u iznosu od 1.000KM.

Postupci u vezi s povredom izbornog prava u period izborne kampanje političkih subjekata:

CIK BiH je donijela jednu odluku kojom je BOSS – Bosanskoj stranci-Mirnes Ajanović izrekla novčanu kaznu u iznosu od 7.000,00 KM KM i Mirnesu Ajanoviću, kandidatu ove političke stranke novčanu kaznu u iznosu od 3.000,00 KM zbog povrede pravila ponašanja u izbirnoj kampanji – korištenje jezikom koji bi nekoga mogao navesti ili podstaći na nasilje ili širenje mržnje. Uložena i odbijena žalba od strane Suda BiH.

Mirnesu Ajanoviću je sprečavanja novinara da obavljaju svoj posao u skladu sa pravilima profesije izrečena novčana kazna u iznosu od 2.500,00 KM. Uložena i odbijena žalba od Suda BiH.

10.5 Lokalni izbori 2008. godine

Postupci u vezi s povredom izbornog prava u period izborne kampanje političkih subjekata:
CIK BiH, odlučujući po službenoj dužnosti, na inicijativu Regulatorne agencije za komunikacije BiH, donijela odluku kojom se uklanja ime kandidata SNS RS Vinka Perića s kandidatke liste i izrekla Vinku Periću novčanu kaznu u iznosu od 10.000,00 KM.

Nakon provedenih Lokalnih izbora 2008. godine CIK BiH izvršila je detaljnu analizu rada izborne administracije sa aspekta odgovornosti za povrede odredbe člana 19.9, na osnovu kojeg je CIK BiH preduzela određene korake, kao što su: izricanje novčanih kazni u iznosu od 200,00 KM do 1.000,00 KM, što uključuje i zabranu imenovanja u izbirnoj administraciji u period od 4 godine računajući od dana pravnosnažnosti odluke.

10.6 Opći izbori 2006. godine

Postupci u vezi s povredom izbornog prava u period izborne kampanje političkih subjekata:

CIK BiH rješavajući po žalbama političkih subjekata uloženim na prvostepene odluke OIK-a je u 4 slučaja donijela odluke kojim su izrečene novčane sankcije političkim subjektima. O visini novčanih kazni i o kojim političkim strankama se radi podaci nisu vidljivi iz izvještaja CIK BiH.

11.APELACIJE PODNESENE USTAVNOM SUDU BiH

U izbornim procesima 2016. godine, 2014. godine i 2012. godine, politički subjekti su podnosili apelacije Ustavnom sudu BiH.

U 2016. godini podnesene su 3 apelacije Ustavnom суду BiH. Narodni demokratki pokret iz Banja Luke, nakon što je Sud BiH donio rješenje kojim ze žalba na odluku CIK-a BiH kojom je CIK BiH odbio prijavu političkog subjekta jer nije priložio dovoljan broj potpisa odbijena, podnio apelaciju Ustavnom суду BiH koji je odbacio apelaciju Narodnog demokratkog pokreta kao nedozvoljenu. Čamil Duraković, nezavisni kandidat za načelnika općine Srebrenica, podnio je apelaciju Ustavnom суду BiH na rješenje Suda BiH kojim je njegov prigovor na neregularnosti prilikom glasanja odbijen. Ustavni sud BiH je odbacio apelaciju kao nedozvoljenu. Koalicija SDA/SBB podnijela je apelaciju Ustavnom суду nakon što je Sud BiH donio rješenje kojim je odbijena žalba na odluku CIK-a kojum su utvrđeni i objavljeni rezultati za izbornu jedinicu Vukosavlje. Ustavni sud je odbacio apelaciju kao nedozvoljenu.

Na konačne i pravosnažne odluke CIK BiH u kojima je odlučivano u izbornom periodu za provođenje Općih izbora u BiH 2014.godine, podnesene su 3 apelacije Ustavnom суду BiH.

Na konačne i pravosnažne odluke CIK BiH kojim je odlučivano u izbornom periodu za provođenje Lokalnih izbora u BiH 2012. godine ukupno je podneseno 5 apelacija Ustavnom суду BiH od strane političkih subjekata.

12.PREDMETI/ISTRAGE U VEZI SA IZBORNIM NEPRAVILNOSTIMA I/ILI KRIVIČNIM DJELMIMA U VEZI IZBORA

Koalicija „Pod lupom“ se obratila, zahtjevom za dostavu podatka, svim kanotnalnim tužilaštvo u Federaciji BiH kao i Tužilaštvu BiH. Također, zahtjev za dostavu podatka poslan je i okružnim javnim tužilaštvo u Republici Srpskoj. Tri kantonala tužilaštva nisu dostavila podatke⁸, dok jedno⁹ Okružno javno tužilaštvo u Republici Srpskoj nije odgovorilo na molbu za dostavu podataka. Tužilaštvo BiH, također nije odgovorilo na molbu za dostavu podataka.

U nastavku analize predstaviti ćemo podatke tužilaštava koja su odgovorila na molbu za dostavu podataka o premetima u vezi sa krivičnim djelima u vezi izbora.

12.1 Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona

Krivični zakon FBiH definira nekoliko krivičnih djela koja se mogu odnositi na nepravilnosti ili nezakonitosti u izbornom procesu. Radi se o krivičnim djelima iz Glave XVII Zakona, krivična djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina, od člana 194. do 199. Zakona:

⁸ Kantonalno tužilaštvo Bosansko-podrinjskog kantona, Kantonalno tužilaštvo Sarajevskog kantona i Tužilaštvo Kanton 10

⁹ Okružno javno tužilaštvo Trebinje

Uskraćivanje biračkog prava (čl 194.), Povreda slobode odlučivanja birača (član 195.), Prevara pri glasanju (član 196.), Povreda tajnosti glasanja (član 197.), Izborna prevara (član 198.) i Uništenje izbornih isprava (član 199.).

Kantonalno Tužilaštvo Tuzlanskog kantona je u periodu od 2006. godine do kraja 2016. godine za ova krivična djela u radu imao slijedeće predmete:

Član 195. – Povreda slobode odlučivanja birača

- 2014. godine je u jednom predmetu za ovo krivično djelo donesena osuđujuća presuda i izrečena je uslovna osuda počiniocu;
- 2016. godine je u predmetu podignuta optužnica protiv jedne osobe za ovo krivično djelo (krivični postupak nije okončan).

Član 196. Prevara pri glasanju

- 2013. godine je u jednom predmetu donesena osuđujuća presuda i počiniocu je izrečena novčana kazna za ovo krivično djelo.

Član 198. Izborna prevara

- 2012. godine je u jednom predmetu donesena naredba da se neće provoditi istraga jer nije utvrđeno da je počinjeno ovo krivično djelo.

1. Povreda slobode odlučivanja birača – Osuđujuća presuda
2. Prevara pri glasanju - Osuđujuća presuda

12.2 Kantonalno tužilaštvo Zapadnohercegovačkog kantona

Kantonalno tužilaštvo Zapadnohercegovačkog kantona u traženom periodu 2006. godine – 2016. godine nije imalo predmeta koji se odnose na izborne nepravilnosti i krivična djela u vezi sa izborima, niti trenutno ima takvih predmeta.

12. 3 Kantonalno tužilaštvo Srednjobosanskog kantona

Kantonalno tužilaštvo Srednjobosanskog kantona u periodu od 2006. godine – 2016. godine nije imalo evidentiranih predmeta o krivičnim djelima vezanih za izborni proces u Bosni i Hercegovini.

12.4 Kantonalno tužilaštvo Posavskog kantona

U vezi predmeta koji se tiču izbornih nepravilnosti i krivičnih djela u vezi s izborima, Kantonalno tužilaštvo Posavskog kantona je u periodu od 2006. godine – 2016. godine imalo ukupno dva predmeta vezana za krivična djela u vezi s izborima.

- U prvom predmetu u pitanju je krivično djelo izborna prevara iz člana 198. Krivičnog zakona FBiH u kojem predmetu je donesena pravosnažna osuđujuća presuda – uslovna osuda u 2013. godini.
- U drugom predmetu u pitanju je krivično djelo Povreda slobode odlučivanja birača iz člana 195. st.1 Krivičnog zakona FBiH u kojem predmetu je ovo tužilaštvo podiglo optužnicu, a koja je i potvrđena od strane suda dana 21.12.2016. godine.

1. Izborna prevara – Osuđujuća presuda
2. Povreda slobode odlučivanja birača – Potvrđena optužnica

12.5 Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona

Izbori 2006. godine

- Prijava podnesena od strane Druge policijske uprave OKP Cazin dana 03.11.2006. godine zbog krivičnog djela izborna prevara iz člana 198. KZ FBiH navodno počinjenog na dan izbora u općini Velika Kladuša. Predmet okončan tužilačkom odlukom – Naredbom o neprovođenju istrage.

Izbori 2012. godine

- Prijava podnesena od strane Centralne izborne komisije dana 13.03.2013. godine radi utvrđivanja izbornih nepravilnosti lokalnih izbora održanih 2012. godine. Predmet okončan tužilačkom odlukom – Naredbom o neprovođenju istrage.
- Prijava podnesena od strane Uprave policije SKP Bihać dana 05.11.2012. godine radi utvrđivanja izbornih nepravilnosti lokalnih izbora i izbora načelnika Općine Cazin. Predmet okončan tužilačkom odlukom – Naredbom o neprovođenju istrage.

Izbori 2014. godine

- Prijava podnešena od strane Državne agencije za istrage i zaštitu dana 13.08.2015. godine zbog krivičnog djela Ovjeravanje neistinitog sadržaja iz člana 375. stav 1. KZ FBiH protiv Kličić Amira, zavedena u KT upisnik. Predmet se nalazi u fazi istrage.

Izbori 2016. godine

- Prijava podnešena od strane Ureda Stranke Demokratske Narodne Zajednice Velika Kladuša – DNZ dana 19.09.2016. godine zbog predizborne kampanje i manipulacije izborima 2016. godine. Predmet okončan tužilačkom odlukom – Naredbom o neprovođenju istrage.
- Prijava podnešena od strane Ministarstva sigurnosti, Državne agencije za istrage i zaštitu dana 20.10.2016. godine zbog krivičnog djela izborna prevara iz člana 198.

KZ FBiH navodno počinjenog na pojedinim biračkim mjestima u Općini Bosanska Krupa. Predmet se nalazi u fazi prijave.

- Prijava podnešena od strane Uprave policije SKP Bihać dana 02.12.2016. godine zbog nepravilnosti prilikom izbora u Općini Bosanska Krupa. Predmet se nalazi u fazi prijave.
- Prijava proslijedena ovom Tužilaštvu od strane Tužilaštva BiH Sarajevo dana 14.02.2014. godine zbog nezakonite kandidature Fikreta Abdića na lokalnim izborima u Velikoj Kladuši. Predmet se nalazi u fazi prijave.

Pored navedenog, izvršene su provjere i u Područnom tužilaštvu Sanski Most, gdje je od strane Eminić Enesa podnešena prijava zbog krivičnog djela izborna prevara iz člana 198. KZ FBiH navodno počinjenog na dan izbora 2012.godine u općini Sanski Most. Nakon provedene istrage, predmet je dana 10.07.2015. godine okončan tužilačkom odlukom Naredbom o obustavi istrage, protiv koje je podnositac prijave izjavio pritužbu. Pritužba je odbijena dana 21.09.2015.godine.

12.6 Kantonalno tužilaštvu Zeničko-Dobojskog kantona

Uvidom u evidenciju, u Kantonalnom Tužilaštvu Zeničko-Dobojskog kantona trenutno se vode tri (3) predmeta po prijavama zbog izbornih nepravilnosti, a koji su vezani za izborni proces u 2016. godini.

12.7 Kantonalno tužilaštvu Hercegovačko – neretvanskog kantona

U periodu od 2006. godine do 2016. godine, Kantonalno tužilaštvu Hercegovačko-neretvanskog kantona je imalo u radu 21 predmet i to:

- 14 predmeta za krivično djelo Uništenje izbornih isprava iz člana 199 KZ FBiH;
- 2 predmeta za krivično djelo Prijevara pri glasanju iz člana 196 KZ FBiH;
- 3 predmeta za krivično djelo Povreda slobode odlučivanja birača iz člana 195 KZ FBiH i
- 2 predmeta za krivično djelo Uskraćivanje biračkog prava iz člana 194 KZ FBiH.

Obzirom da se radi o 20 predmeta iz 2016 godine i jednom predmetu iz 2010 godine , a koji je ustupljen Tužilaštvu Bosne i Hercegovine, svi se nalaze u radu, te još nije donesena konačna odluka od strane sudova.

12.8 Okružno javno tužilaštvu Banja Luka

Okružno javno tužilaštvu Banja Luka, dostavilo je tražene podatke za vremenski period od 2010. godine – 2015. godine po pravnom osnovu iz Krivičnog zakona RS i to: član 184. krivično djelo sprečavanja održavanja izbora i glasanja, član 185. krivično djelo povreda prava kandidovanja na izborima, član 186. krivično djelo povreda biračkog prava, 187. krivično djelo povreda slobode opredjeljenja birača, član 188. krivično djelo zloupotreba

biračkog prava, član 189. krivično djelo podmićivanja pri izborima ili glasanju, član 190. krivično djelo povreda tajnosti glasanja, član 191. krivično djelo izborna prevara, član 192. krivično djelo uništavanje izbornih isprava.

- 2010. godina – Nije bilo predmeta

- 2011. godina – Nije bilo predmeta

- 2012. godina

Zbog povreda člana 185. KZRS, podnesena je prijava i trenutno je u radu. Nije pokrenuta istraga.

Zbog povrede člana 187. KZRS, 3 prijave su u radu.

Zbog povrede člana 191. KZRS, 2 prijave su u radu i izdata je jedna naredba o nepokretanju istrage.

- 2013. godina

Zog povrede člana 184. KZRS, 1 prijava je u radu i pokrenuta je 1 istraga.

Zog povrede člana 185. KZRS, 1 prijava je u radu, i izdata je 1 naredba o nepokretanju istrage.

Zog povrede člana 187. KZRS, 3 prijave su u radu, pokrenute 2 istrage, 1 istraga je obustavljena i 1 optužnica je potvrđena.

Zog povrede člana 188. KZRS, 1 prijava u radu, 1 naredba o nepokretanju istrage.

Zog povrede člana 191. KZRS, ukupno 3 prijave u radu, pokrenuta 1 istraga, 1 naredba o nepokretanju istrage i 1 istraga obustavljena.

- 2014. godina

Zog povrede člana 184. KZRS, 1 istraga pokrenuta i 1 istraga obustavljena.

Zog povrede člana 187. KZRS 1 prijava u radu, 1 istraga pokrenuta i 1 istraga obustavljena.

Zog povrede člana 191. KZRS, 2 prijave u radu, 1 istraga pokrenuta i 1 istraga obustavljena.

- 2015. godina

Zog povrede člana 184 KZRS, 1 prijava u radu, pokrenuta 1 istraga i jedna istraga obustavljena.

Zog povrede člana 187. KZRS, 1 prijava u radu i 1 naredba o neprovodenju istrage.

Zog povrede člana 191. KZRS, 1 prijava u radu i 1 naredba o nepokretanju istrage.

U gore navedenim predmetima nije donešena niti jedna sudska odluka.

NIJE DONESENA NITI JEDNA
SUDSKA ODLUKA

12.9 Okružno javno tužilaštvo Doboј

U Okružnom javnom tužilaštvu u Doboju, u periodu od 2010. godine – 2015. godine, u radu je bilo ukupno 15 predmeta u vezi sa krivičnim djelima protiv izbornih prava (Glava 18. Krivičnog zakona Republike Srpske). U devet (9) predmeta donesena je naredba o nesprovođenju istrage; u jednom (1) naredba o obustavi istrage; tri (3) predmeta su u fazi istrage; u jednom (1) potvrđena optužnica, dok je jedan (1) predmet iz 2016. godine u fazi provjere, a po dostavljenom izvještaju policije o počinjenom krivičnom djelu.

JEDNA OPTUŽNICA POTVRĐENA

12.10 Okružno javno tužilaštvo u Istočnom Sarajevu

Podaci u vezi sa krivičnim djelima koji se tiču izbora su sljedeći:

- U Periodu od 2006-2016 ukupno je bilo zaprimljeno 5 predmeta,
- Krivična djela koja su bila u tih 5 predmeta su: a) Povreda slobode opredjeljenja birača (član 187. KZ RS) – 2 predmeta, b) Zloupotreba biračkog prava (član 188. KZ RS) – 2 predmeta i c) Podmićivanje pri izborima ili glasanju (član 189. KZ RS) – 1 predmet,
- Odluke u predmetima su sljedeće: u 2 predmeta je donesena odluka o nesprovođenju istrage, u 1 predmetu je podignuta optužnica, a 2 predmeta su otvorena.

**U JEDNOM PREDMETU PODIGNUTA
OPTUŽNICA**

12.11 Okružno javno tužilaštvo Bijeljina

Okružno javno tužilaštvo Bijeljina je u periodu od 2006. godine do 2016. godine podiglo ukupno 70 optužnica za krivična djela protiv izbornih prava i to:

- 16 optužnica za krivično djelo zloupotreba biračkog prava iz člana 188. Krivičnog zakona RS;
- 38 optužnica za krivično djelo podmićivanje pri izborima ili glasanju iz člana 189. Krivičnog zakona RS; i
- 16 optužnica za krivično djelo izborna prevara iz člana 191. Krivičnog zakona RS.

Iz navedenog perioda nema neriješenih istraga.

13.ZAKLJUČAK

Na osnovu dostupnih podataka do kojih smo došli u procesu izrade ove analize, u izbornim ciklusima od 2006. godine do 2016. godine, jasno je vidljivo da sve izborne cikluse karakteriše značajan broj prigovora, žalbi i primjedbi.

Broj podnesnih prigovora koji se odnose na kršenja Izbornog zakona na dan izbora, a koji se odnose na rad biračkih odbora, potvrđuju mišljenje Koalicije 'Pod lupom' i drugih aktera u izbornom procesu, da su birački odbori i dalje jedna od najslabijih karika u izbornom procesu, te da je potrebno napraviti temeljne izmjene i konkretna unapređenja po pitanju načina imenovanja i obuke članova biračkih odbora. Od 53 općine/opštine i grada koji su dostavili podatke koje se odnose na primjedbe na rad biračkih odbora, u njih 24 su ulagane primjedbe na rad biračkih odbora što u procentima iznosi 45,28%. Koalicija „Pod lupom“ je mišljenja da bi se ovaj procenat mogao znatno smanjiti ukoliko bi se posvetila posebna pažnja kriterijima stručnosti i iskustvu u izbornim procesima pri imenovanju i potvrđivanju članova lokalnih izbornih komisija, te kada bi se obezbjedila kontinuirana obuka lokalnih izbornih komisija u cilju veće efikasnosti njihovog rada u izbornom periodu, Nadalje, kada su u pitanju birački odbori, neophodno je je sankcionisati neopravданo odustajanje od rada u biračkom odboru neposredno uoči izbornog dana. Također, smatramo da je neophodno propisati da se, osim članova biračkih odbora, trebaju sankcionisati i politički subjekti ispred kojih je lice imenovano u birački odbor ukoliko se utvrdi da se krše odredbe Izbornog zakona BiH po nalogu političkog subjekta. Kako bi se dodatno unaprijedio izborni proces, ali i sam rad biračkog odbora, smatramo da je neophodno da predsjednik biračkog odbora bude nestranačka osoba sa iskustvom u provođenju izbora ili dobrim poznavanjem izbornog procesa, i da ga/je imenuje lokalna izborna komisija.

Veliki problem u izbornim procesima predstavlja razmjena odnosno trgovina biračkim mjestima između političkih subjekata. Ovu razmjenu/trgovinu neophodno je spriječiti, a tome bi dorinijela javna objava imena i prezimena svih članova biračkih odbora sa naznačenom pripadnošću političkom subjektu ispred kojeg su imenovani, i to odmah nakon imenovanja u birački odbor te ponovno najkasnije 5 dana prije dana održavanja izbora, što je takođe jedna od prve oruke Koalicije.

Najveći broj prigovora ulaže se na sam izborni dan zbog povrede biračkog prava na dan izbora. U dijelu analize koji se odnosi na povrede biračkog prava na dan izbora, jasno je vidljivo kako se kontinuirano povećavao broj prigovora. Iako djeluje da ovaj broj nije veliki, treba imati na umu da je ograničen broj lica koja su ovlaštena da podnose prigovore izbornim komisijama, tj. birač i politički subjekt čije je pravo Izbornim zakonom BiH povrijedjeno, i smatramo da bi taj broj bio daleko veći da nestranački posmatrači i građani imaju pravo podnositи prigovore. Efikasna zaštita izbornih prava trebala bi biti jedan od prioriteta u budućim diskusijama u vezi sa izmjenama postojećeg ili eventualno donošenja novog Izbornog zakona BiH i zato smatramo da je neophodno omogućiti nestranačkim posmatračima podnošenje prigovora.

U analiziranom periodu zabilježen je veoma mali broj slučajeva, vidljivim u izvještajima Centralne izborne komisije BiH, u kojima je Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine reagovala po službenoj dužnosti, a izostale su i adekvatne sankcije za teža narušavanja izbornog procesa, naročito kada su u pitanju navodi o trgovini mjestima u biračkim odborima. Neophodno je raditi na izmjenama koje se odnose na sankcije, tj.

povećanju istih kako bi se preventivno moglo djelovati, na sve učesnike u izbornom procesu, da ubuduće ne čine prekršaje ili krivična djela u vezi sa izborima. Također, neophodna je bolja informisanost građana o svim učinjenim nepravilnostima, broju i sADBini podnesenih primjedbi, prigovora, žalbi i pokrenutih sudskih postupaka.

Za kraj treba ponoviti da sve izborne cikluse karakteriše veliki broj primjedbi, prigovora i žalbi, što jasno ukazuje na veliki broj nepravilnosti i potrebu za izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH (ili čak donošenja novog zakona) kako bi se osigurala efikasna zaštita izbornih prava svih građana BiH. Izborni zakon BiH pruža dobru pravnu osnovu za provođenje izbora, ali sve navedeno govori da itekako ima još mnogo prostora za unapređenje izbornog procesa u BiH, što bi na kraju rezultiralo fer i poštenim izborima u Bosni i Hercegovini.

Analizu pripremili:

Danijel Stjepanović i Mira Mišić Jugović